

Täysistunto

Keskiviikko 3.12.2025 klo 14.00—17.32

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain ja holhoustoimesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 69/2025 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 15/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 15/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelua. Edustaja Eerola.

Keskustelu

17.24 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa hetki sitten, kun hallintovaliokunnan mietintöä esiteltiin, moni oppositiopuolueen edustaja valitti, että ei ole hallituspuolueiden edustajia täällä kuulemassa keskustelua muuta kuin yksi kappale. No, nyt ei ole sen enempää hallitus- kuin oppositiopuolueidenkaan edustajia kuulemassa, mutta ei se haittaa. Esittelen silti tämän edunvalvontavaltuutusmietinnön.

Tässä hallituksen esityksessä on nyt kyse edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain ja holhoustoimilain muuttamisesta sääntelyn ajantasaistamiseksi ja selkeyttämiseksi käytännön soveltamisesta saatujen kokemusten perusteella. Tarkoituksena on muun muassa helpottaa tavanomaisten lahjojen antamista ja kiinteistöä koskevien oikeustoimien tekemistä sekä sitten supistaa vielä valtuutetun ja edunvalvojan esteellisyysperusteita. Myös holhousviranomaisen lupavaatimuksia koskevaa sääntelyä ajantasaistetaan.

Lakivaliokunta kannattaa esityksen tavoitteita edistää edunvalvontavaltuutuksen antaneen henkilön itsemääräämisoikeuden toteutumista, keventää edunvalvojan valvontaa sekä edelleen vähentää valtuutettujen, edunvalvojien ja myöskin holhousviranomaisen hallinnollista taakkaa. Samalla tulee ottaa huomioon edunvalvontalainsäädännön tavoite suojata haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä ja huolehtia siitä, ettei edunvalvonnassa olevien oikeusturva nykyisestä mitenkään heikkene. Valiokunnan mielestä edellä mainitut tavoitteet on otettu esityksessä aika tasapainoisesti huomioon, ja valiokunta puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä mietinnöstä tarkemmin ilmenevin huomioin sekä muutamin sääntelyä selkeyttävin muutosehdotuksin.

Sitten mitä tulee näihin kiinteistöjä koskeviin oikeustoimiin, niin edunvalvontavaltuutuksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi sillä tavoin, että valtuutettu voi määrätä valtuuttajan kiinteistöstä suoraan edunvalvontavaltuutuksen nojalla elikkä siis ilman tätä nykyisin edellytettävää nimenomaista määräystä kiinteistöjä koskevista oikeustoimista. Lakivaliokunta tässä mietinnössään toteaa ehdotetun muutoksen olevan periaatteellisesti ja käytännön kannalta erittäin merkityksellinen, koska kiinteistöjä on perinteisesti pidetty

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2025 vp

erityisasemassa muuhun omaisuuteen verrattuna, minkä vuoksi kiinteistöjä koskeviin oikeustoimiin on lainsäädännössä useastikin liitetty erityisiä vaatimuksia. Erityistä tarvetta pitää kiinteistöjä tässä yhteydessä näinkin erityisessä asemassa verrattuna tämän valtuuttajan muuhun omaisuuteen ei kuitenkaan valiokunnan saaman selvityksen valossa ole.

Soveltamiskokemusten perusteella tämä nykysääntely on osoittautunut aika vaikeasti ymmärrettäväksi ja on voinut johtaa valtuuttajan tahtoa vastaamattomiin tilanteisiin, kun valtakirjassa ei ole ollut erityistä mainintaa tästä kiinteistöstä. No, tällöin valtuuttajan edustajaksi kiinteistöä koskevaan oikeustoimeen on tullut hakea edunvalvoja, ja oikeustoimeen tarvitaan tällöin myös jopa holhousviranomaisen lupa.

Nimenomaisen kiinteistöä koskevan määräyksen sisällyttämistä tähän edunvalvontavaltuutukseen voidaan pitää vähän ongelmallisena myös siksi, ettei kiinteistöön liittyvien oikeustoimien tarve aina ole tiedossa tai ennakoitavissa tätä valtuutusta laadittaessa.

Valiokunnan näkemyksen mukaan tämä ehdotettu muutos ei yhdenvertaisuusnäkökulmasta heikennä valtakirjan tehneen henkilön asemaa kiinteistöä koskevissa oikeustoimissa suhteessa muihin ihmisiin ottaen huomioon, että edunvalvontavaltuutus on tehtävä silloin, kun valtuuttaja ymmärtää valtakirjan merkityksen. Lisäksi valtuuttaja voi jatkossakin rajoittaa valtakirjassa valtuutetun oikeutta ryhtyä kiinteistöä koskeviin oikeustoimiin. Saamaansa selvitystä kokonaisuutena arvioituaan valiokunta on päätenyt puoltamaan esityksessä ehdotettua muutosta. Koska siis on kyse merkittävästä muutoksesta, siitä tulee tiedottaa sitten myös aktiivisesti hyvissä ajoin ennen kuin tämä uudistus tulee voimaan. Muutoksen vaikutuksia ja toimivuutta tulee jatkossa myöskin seurata.

No sitten, arvoisa rouva puhemies, mitä tulee alaikäisen edunvalvonnan rekisteröintiin, niin sen verran, että holhoustoimilakiin sisältyviä varallisuusrajoja, joittenka nojalla alaikäisen edunvalvonta merkitään holhousasioitten rekisteriin, ehdotetaan nostettavaksi rahan arvon muutoksen huomioon ottamiseksi. Alaikäisen edunvalvonta on kuitenkin edelleen mahdollista rekisteröidä erityisestä syystä, vaikka varallisuuden määrä on kenties vähäisempikin. Alaikäisen rekisteröinti synnyttää edunvalvojana toimivalle vanhemmalle ti-livelvöllisuuden.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan käytännön tilinvalvonnan yhteydessä ei ole tullut ilmi erityisiä ongelmia lasten edunvalvonnan toteutumisessa, ja valiokunta puoltaa varallisuusrajojen korottamista katsoen kuitenkin, että näitten ehdotettujen muutosten vaikutuksia on tärkeää jatkossa tässäkin yhteydessä seurata.

Sitten hyvin lyhyesti vielä, arvoisa rouva puhemies, edunvalvontalainsäädännön kehittämistarpeista. Näissä asiantuntijakuulemisissa, joita valiokunta runsaasti suoritti, on tuotu esiin tähän edunvalvontalainsäädäntöön liittyviä kehittämistarpeita. Muun muassa edunvalvontavaltuutetun esteellisyssäännöksiä tulisi edelleenkin vielä väljentää ja sähköisten palvelujen hyödyntämistä edistää. Tämän selvityksen valossa valiokunta pitää tärkeänä, että edunvalvontalainsäädännön ajantasaistamistarpeiden arviointia jatketaan.

Valiokunnan päätösehdotus on siis, että eduskunta hyväksyy muutettuina hallituksen esitykseen 69/2025 sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies ja muut kuulijat.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 69/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.